

MÁLTEIGURIN

Úr Orðafari

BREYÐ VID VÍÐSKERA

Merkiliga lætt hefur það, ið danskt er, við at smúgva seg inn í hug og leggjast á tungu okkara føroyinga. Eitt, sum danir eru heimsiginnir fyr, er tað, sum á teirra máli eitur *Smørbrød*, t.e. breyðflís væl laðin við alskyns góðum viðskera. Eftir upprunamærking orðsins og snið at døma hevir breyðið í forðum ikki verið so ovlaðið, sum nú er vanligt, tí orðið er samdráttur av frumsniðinum *smør* og *brød*, t.e. breyð við smøri á. Av hesum skilst, at eingin málsing grund er undir vanligu hermisniðinum „smýrji-breyð“, sum var at hoyra í útvarpslýsing fyr stuttum og helst verður at siggja og hoyra, nú ið jólaborðini standa fyri durum. Skilsviliga átti tað eftir formi sínum at verið „breyð ið smyr“, tá ið vit hava orð sum *smýrjolia* í huga. Mundi ikki ligið eina náttúrligast fyr at nevnt hetta rætt og slætt *smurt* breyð, hava vit ikki dirvi til at kalla tað *viðskerabreyð*, sum eisini hevir verið skotið upp. Upprunliga er tó viðskeri tað, ið etið verður aftir við dryli ella breyði. Yngri síður man tað vera at leggja viðskeran oman á breyðið.

»UPP TIL«

«So er það »uppi!« landsstýrismanninn. ljóðaði herfyri út um landið. Máliskurnar gefa millum landa í stórum eins og orðini, og fremsti »gevarinn« nú á dögum er enskt, heimsmálið fram um onnur. It is up to you t.d. er vanlig enskt málíka. Dansk hefur búið henni heim í sniðnum *det er op til dig*. Mælt hefur okunktið verið til að orða hetta á föroyskum við orðnum *tað stendur til tín*. Tó er ikki so sjáldan að hoyra og sigga blandsniðið »tað stendur upp (!) til tín«. Hesum er einginn fongur í!

LÁMUR

Hetta er navnorð og ikki lýsingarorð, sum mangur tykist halda. *Lámur* er m.a. 'vinstra hond' og síðan 'fólk, ið dugir betur at nýta vinstru hond enn høgru'. Ti eitur tað er røttum hann er *lámur*, hon er *lámur*, barnið er *lámur*, teir/ tær/tey eru *lámur*! Fatanin, at *lámur* er lýsingarorð, man vera ógv útbreidd, men valla man tað vera ráðiligt at víðarkenna hana sum «rætta», enn, ið hvussu er

VÍSINDI

Hetta er hvørkikynsorð í fleirtali og ikki kvennkynsorð í eintali (í sniðinum »visund«), sum ikki so sjáldan er at siggja á prenti. Orðið eigur at verða víðfarið á sama hátt sum eitt nú *tíðindi*, og tað man ongum falla tvørligt. Nøkur dømi: Hann er lærður í *læknavisundum*. *Náttúruvísindini* eru nógv framfarin í okkara tíð. *Visindamaður* (fyrr liður í hvørsfalli fleirtali).

VINKONA

Skuldi tað verið neyðugt at tosað við smágentur og ungar gentur um »venindur«, tá ið vit eiga hetta snøgga og góða føroyska orðið, sum her omanfyri stendur!

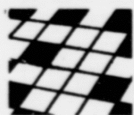
ÍBÚGVI

Möng eiga vit gerðarnövnini (nomina agentis), ið enda við -i, og eru eldri í máli okkara og fittilgari enn tex ið enda við -ari, sum ið eru málinum hent og neyðug í sínum lagi. Har er til dømis at nevna orðið *sildberri* -> *sildberari* «mundi ljóðað lögdi í oyrunum á flestum føroyingum. Hitt snøggara orðið *ráðgevi* man flestum nú líka betur enn *ráðgevvari*. Nú ið úrslitini av kommunuvalunum vórðu kunninggjøg í sjónvarpinum, stóð fast við hvørja kommunu, hvussu nógvar »íbúgvavar«, ið hvør hevði. Har man tað vera hitt danska *indbygger*, ið býr undir. Nei, hitt einasta rætta føroyska orðið er *íbúgvi*. Hugsdi eitt nú um mansnavnið *Búgvi* og navnið *Búgvín* á hinum príða stakkinum. Annað dømi er *ørindreki*, sum nú er komið til heiðurs og æru! Tá ið vit eiga stutt og smídlig orð, skuldi verið lagamanni at tikið tex fram um klombrutari og offøroyskari orð. Ið ið høvi er.

HØVUNDUR

Hetta er orð, sum til tads nýliga er upptikið í mál okkara úr norrønum máli. Har merkir tads 'upphavsmaður' og er samstovnad sagnorðinum at *hevja*. Orðið er sterkt bent - *høvund* í hvnf., *høvundi* í hvmf. og *høvunds* ella *høvundar* í hvsf. Tá ið orð eru nýggi í málinum, er lætt til, at óvissa tekur seg upp um snið og bending. Soleiðis hevur hetta orð hjá mongum fingið veika bending: »høvundi« í hvrf. og »høvunda« í hinum føllunum. Hetta hevur ikki heimild í eldri mál og fær tí ikki tids rætt mál.

99	TROJARI	LINU-BATUR	EINS	NARDON	ALFA	TOMAS	GHO-INDA	NORSE	NARVN	KONA	BjARA		UEAN	TALANI (T)	ABSON	SAGU-TAKUR
LINU-BATUR											1		SAPUR			
"VATN"	2				ROGA —!	ILT YUAR- TEKUR		BjUR	CRENE				SVAFT			
KONA-NAMUR				KONA			HOBART						MADOR			SOMUL JABO A SANDI
LINU-BATUR				KONA			M/B			NPS	ZEL- BYUR KALIM	3				
BOLT-FELAG			FISUR					4					PLANTA			
			BjUR										GR BIST			
STADNT-UDIN			5						SERJET	TAMS			EISON-HAMER			
					PLANT-UNEAR					ATTIR			EINS			
STIG					TONI										KOSNA	
TREYSTOK						EDD		UNGAR			6				KOYRI	7
						MASUR		ALFA							AMPERE	
RING-KESUNG		PRIMA		SAPP-RST									TISE-LAND	KONU		
		KLIAPA												TRJST		
ABER-DEEN								SER-LJOI	GRAHM	GL-STATH					BKI	
Kg 608			BOLT-FELAG	KRYOD-AEI	FIRMA					VOLT					ILAT	
Kg 480													SPANIA			
													KONA			
KONA					8	LEICA-HAMER		9	ASSUR	TIMABI						FANCHE BYUR dag VATN
									JENSEN	FEUTLA						
SEV-BATUR			BILUR	10		SAGBAN BOLT-FELAG										
LAND			ITALIA		STEREVR										GEORR	
			WAVYNW		NICKEL										ROCK	
STAR-BYUR							11		KONA			12				RESUMM
									VESTUR							TOMS
AETTI						SPRINGA							FUGLER			

KROSSORÐAGÁTA

Vinnari: Herborg Silja Strøm
Úti í Brekku
350 Vestmanna

Loysnin frá seinastu viku

B	R	U	T	T	O	S	K	A	T	T	A	L	Ö	G
R	E	N	T	U	S	T	U	D	U	L	A	N	I	S
A	N	I		R	A				N	O	N	D	K	
G	T	E	K		P	A		G	A	N	D	A	B	A
D	V	K	U	V	O	G	N	A	R	S	S	T		
L	F	R		E	R	G	E	N	E	S	T	A	T	
I	R	K	U	T	S	K		R	S	Ø	K	I	A	
G	Å			I	T	A	L	I	A	K	A	R	E	L
U	D	D	E	V	A	L	L	A	J	T	T	Ö		
R	R	A		A	N	A		N	E	Y	S	T	A	G
98	Ä	I	N		G	H			L	I	A	S	A	
E	T	N	A		U	O	S	S	I	S	K	E	R	
S	T	A	R	A	L	O	P	P	U	R	T	E	I	R
S	U		R	A		L	E	N		J	I	M	M	U
A	R	M	A	R	O	G	B	E	I	N		G	A	S
N	I	R	E	L	A	N	D		A	N		L	A	

Hvønn leygardag

verður krossordagáta í blaðnum. Drigið verður millum røttu innsendu loysnirnar. Vinningurin er ein av niðanfyrir nevndu bókum frá Føroya Skúlabókagrunni. (Krossa av hvørja tú best kundi hugsað tær).

Fyri at verða við í dráttinum um vinningin, má loysunar-
orðið vera okkum í hendi í *seinasta lagi hósadagin*. Vinn-
arin verður saman við loystu gátuni kunngjørdur í blað-
num næsta leygardagin.

Sendið loysunarorðið til: **Sosíalúrin, Box 76, 110 Tórs-**
havn – og viðmerkið »**Krossorðagáta nr. _____**« á bjálvan.

Loysunar.

orđiđ:

Navn

Bústaður

Bygd/byu

Lesið føroyskt – hugsið føroyskt!

- ☐ Fuglar í Norðurhøvum
- ☐ Stjórnaarskipanarmálið 1946
- ☐ Spell at sólin kom upp
- ☐ Politiska søga Føroya 1814–1906
- ☐ Føroyskir soppar
- ☐ Døgurðabókin
- ☐ Søgan um eplið
- ☐ Heimsatlas
- ☐ Mannakroppurin – og hvussu hann starvar
- ☐ Alfagurt liððar mín tunga (fløga/liððband)

*Bækur og annað tilfar
– bæði innan og utan skúlagátt.*

FØROYA SKÚLABÓKAGRUNNUR

